

Karel Anthonissen en de opmerkelijke onschendbaarheid van “bird” Rik Daems

Date : 5 juli 2020

Achter de
schermen
van de BBI

*Memoires
van een
caractériel*

KAREL ANTHONISSEN
WIM VAN DEN EYNDE

KRITAK

'De grote fraude is nooit aangepakt'

Dat gewezen gewestelijk BBI-directeur [Karel Anthonissen](#) geen goede vriend was van de Open VLD mag een *understatement* worden genoemd na het lezen van “Achter de schermen van de BBI”, de memoires van deze gevreesde fraudejager, directeur bij de Bijzondere Belasting Inspectie BBI. Centraal daarin staat het dossier van de liberale toppoliticus [Karel De Gucht](#). Maar in zijn boek brengt Anthonissen ook uitvoerig het verhaal van Open VLD politicus [Rik Daems](#), door iedereen bekeken als hoofdverdachte in het corruptiedossier van de Brusselse Financietoren, wellicht de man die schuilgaat achter de codenaam “bird”, maar zeker de man die nooit werd ondervraagd in het dossier en recent nog benoemd is tot voorzitter van de Raad van Europa, onder meer belast met... corruptiebestrijding. “Hier werd een onzichtbaar netwerk actief en er werd op enkele cruciale knoppen gedrukt.” aldus Anthonissen. “Een figuur die deel uitmaakte van de *inner circle* van een van de machtscentra in ons land, de Open VLD-top, kon op een zekere vorm van immuniteit rekenen.”

De harde strijd die Open VLD voerde tegen Anthonissen, zit sluw verweven in de ondertitel van het boek: “*Memoires van een caractériel*”. Die pejoratieve term “caractériel”, zo veel als “karaktergestoorde”, draagt Anthonissen met trots. Hij kreeg hem toebedeeld door de vroegere hoofdredacteur van De Morgen Yves Desmet, niet voor niets een goede vriend van [Karel De Gucht](#) die regelmatig te gast was op het Italiaanse landgoed van de gewezen Europees commissaris.

Corruptie is van alle tijden, aldus Anthonissen, die zowel anekdotische als structurele voorbeelden van corruptie aandraagt. Van de landbouwer die heimelijk een zak aardappelen in koffer van de wagen van de belastingcontroleur legt tijdens een controle tot de topman van het hoofdbestuur van belastingen die een dossier opvraagt bij een gewestelijke dienst om het daarna te begraven in Brussel. Maar soms komt corruptie ook opmerkelijk aan de oppervlakte, aldus Anthonissen, die daarbij verwijst naar het corruptiedossier rond de verkoop van de [Brusselse Financietoren](#) in 2001. (*Lees verder onder de foto*)

Die verkoop gebeurde door de regering van Open VLD premier Guy Verhofstadt met Rik Daems als verantwoordelijk minister. Een centrale rol was weggelegd voor [Michel Bellemans](#), kabinetsmedewerker van Daems en specialist in smeergeld dossiers. Die Financietoren was het grootste overheidsgebouw en de zetel van de FOD Financiën. In 2001 werd hij verkocht aan Breevast, het bedrijf van de Nederlandse vastgoedmiljonair [Frank Zweegers](#). De verkoopprijs bedroeg 276,5 miljoen euro. Omdat het een sale-and-lease-backoperatie was, sloot de Regie der Gebouwen een huurcontract voor 33 jaar. De huurprijs werd vastgelegd

op 42,7 miljoen per jaar, zodat Zweegers zijn investering snel terugverdiende. Kort daarna kocht Zweegers ook het Rijksadministratief Centrum (RAC), vlak achter de Financietoren. Een deel van het RAC werd daarna verhuurd aan de federale politie. Mogelijk veroorzaakte dit dossier de val van [Glenn Audenaert](#), de vroegere directeur van de federale gerechtelijke politie in Brussel. De nu geschorste politiebaas zou tienduizenden euro's smeergeld hebben gekregen van Zweegers.

In 2006 lanceerde de BBI van Gent een gerechtelijk onderzoek naar fiscale fraude en corruptie bij de verkoop van de toren. Dat onderzoek leerde dat 5 miljoen smeergeld was uitbetaald. 1,6 miljoen euro daarvan zou terecht zijn gekomen bij een persoon die door de opzetters van de corruptie de codenaam 'bird' meekreeg. Een deel van die corruptiegelden liepen over de Britse vennootschap Caelum UK, opgezet door Bellemans. Diezelfde Bellemans benoemde daarvoor al Jan en Diane Daems, de broer en de zus van Rik Daems, tot bestuurders van de Belgische vennootschap Cealum in Dilbeek. Die verlieslatende firma werd door Van Goethem gebruikt om zijn lobbywerk te bekostigen. Aan restaurants, relatiegeschenken en dergelijke gaf Caelum op twee jaar tijd ongeveer 200.000 euro uit. *(Lees verder onder de foto)*

Na drie jaar werd het onderzoek afgesloten en besloot het Brussels parket dat er sprake was van een frauduleuze constructie om de Belgische belastingen te ontduiken. Drie betrokkenen, Michel Bellemans, Rony Van Goethem en Hugo De Roeck werden naar de correctionele rechtbank verwezen. De vraag om Rik Daems te verhoren, werd nooit ingevolg. Er kwam geen onderzoek naar het corruptiespoor. Nochtans wordt de naam van Rik Daems 12 keer uitdrukkelijk genoemd in het vonnis dat de Brusselse strafrechter velde in de zaak:

* Volgens een ex-zakenpartner van De Roeck en Van Goethem *“had Rony Van Goethem ervoor gezorgd dat Michel Bellemans een functie kreeg op het kabinet van Rik Daems en nadien het vice-voorzitterschap van de Federale Participatiemaatschappij, met als doel informatie in te winnen inzake de verkoop van overheidsgebouwen.”*

* Dezelfde ex-zakenpartner verklaarde dat zijn inbreng in het kapitaal van Caelum (75.000 euro) deels werd gebruikt om de verkiezingscampagne van Daems te financieren.

* De benoeming, op 19 januari 2001, van Jan en Diane Daems (broer en zus van

Rik) tot bestuurders van Caelum, de firma die door Rony Van Goethem werd gebruikt om zijn lobbywerk te betalen.

* In mei 2002 stuurde Rony Van Goethem een brief naar zijn ex-zakenpartner waarin gesproken werd *“over alles wat was gedaan voor ‘Bird’, gaande van kaviaar, champagne, wijnen... tot financiële steun en sponsoring.”*

* Bellemans stuurde op 22 mei 2002 een bericht waarin hij schreef dat *“het project Financietoren minstens voor een belangrijk deel gestoeld is geweest op de onderbouw die Caelum destijds heeft geleverd (Bird)”. In de computer van Bellemans werden de codenamen Bird (Rik Daems), Tubize (cdH-politicus Raymond Langendries) en Pigeon (onbekende) gevonden, maar volgens Bellemans ging het om “algemene lobbykosten, zonder specifiek project.”*

* Rony Van Goethem verklaarde op 13 juni 2006 dat *“één van zijn contacten Rik Daems was, bij wie hij aandrong dat de procedure voor de verkoop van de Financietoren eerlijk zou verlopen omdat hij merkte dat de ambtenaren van de Regie der Gebouwen Breevast geen eerlijke kans zouden geven. Rik Daems heeft de administratie van de Regie der Gebouwen effectief driemaal moeten bijsturen. Buiten enkele etentjes heeft hij aan Daems daarvoor geen vergoedingen betaald.”*

* Een ambtenaar van de BBI, die op 25 juli 2008 werd verhoord, verklaart *“dat hij ervan overtuigd is dat Rony Van Goethem en Hugo De Roeck niet de enige begunstigen zijn van de geldstromen die naar aanleiding van de operatie Financietoren werden vastgesteld, maar dat er ook andere personen commissielonen kregen”*.

* Het vonnis stelt dat de de vergoedingen die bestemd waren voor vader en zoon van Goethem en De Roeck, *“geen vergoeding vormden voor legale adviespraktijken, maar voor het beïnvloeden van ambtenaren of personen met beslissingsmacht aangaande de operatie Financietoren. Die vergoedingen waren met andere woorden omkopingspraktijken.”*

“Het is zeer ongewoon dat een rechter in zijn vonnis zo expliciet melding maakt van corruptie, schrijft Anthonissen, Het kan alleen maar gelezen worden als een statement, waarbij de rechter zijn kleine bewegingsruimte aanwendde om Rik Daems dan misschien niet juridisch maar wel moreel zeer duidelijk te veroordelen.”

Rony Van Goethem overleed in 2010 en werd niet gedagvaard. Zoon Yves werd bij verstek veroordeeld tot een voorwaardelijke gevangenisstraf van een jaar. Hugo De Roeck kreeg achttien maanden met uitstel. Ze werden allebei veroordeeld wegens schriftvervalsing, belastingontduiking en witwassen. De feiten tegen Bellemans bleken verjaard. [Breevast verkocht de Financietoren](#) begin dit jaar aan het Zuid-Koreaanse Meritz Securities en dochterbedrijf Valesco Group. Het werd de koop van de eeuw genoemd. De verkoopprijs van 1,2 miljard euro bracht aan het licht hoe nadelig de operatie was geweest voor de Belgische schatkist. De verkopers boekten om en bij 600 miljoen euro winst en de kopers hadden nog steeds een fraai huurrendement van 5%.

Andere trefwoorden in het boek van Anthonissen: kasgeldfraude, witwassen, scheepskredieten, [Optima](#), [HSBC](#), prins [Henri de Croÿ](#)

Achter de schermen van de BBI. Memoires van een caractériel. Door Karel Anthonissen en Wim Van Den Eynde. Uitgeverij Kritak.